

NEDOPITÝ KALICH TOUHY:
OHLÉDNUTÍ ZA DOCENTKOU PHDR. JANOU JANUSOVOU⁷

J a n K u m p e r a

18. května 1998 opustila tento pozemský svět nečekaně a náhle západočeská historička a spisovatelka Jana Janusová, docentka katedry historie pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Sama někdejší absolventka plzeňské pedagogické fakulty vystudovala poté dějepis i na filozofické fakultě Univerzity Karlovy (kde získala doktorát za svoji průkopnickou studii o plzeňském cukrovarnictví), nicméně její osudy byly trvale spjaty s Plzní. Zde spatřila světlo světa v rodině známého plzeňského malíře Jindřicha Januse a s jejím milovaným městem byly pevně spojeny jak její pedagogická činnost, tak odborná a literární práce.

Za tři desetiletí svého vysokoškolského působení na plzeňské katedře historie se podílela na přípravě a výchově stovek učitelů dějepisu, rozestých dnes téměř ve všech školách západních Čech a přilehlých regionů, působících však i v mnoha muzeích a archivech. Kdo ji znal, věděl, s jakým nadšením se věnovala studentům. Možná právě určitá osamělost a bezdětnost naplňovaly její srdce touhou po sblížení a uznání. Kolegové i posluchači oceňovali její obětavost stejně jako přátelskou vstřícnost. Přirozené rétorické schopnosti a didaktický talent dokázala uplatnit jak na katedře, tak při četných přednáškách pro širší veřejnost.

Své zakotvení viděla docentka Janusová především ve výuce pravěku, starších národních dějin a vlastivědy – a toto profilové zaměření se odrazilo i v řadě jejích studií a článků, odborných i popularizačních prací a skript. Z těch novějších jmenujme alespoň populárně naučné monografie *Tvůrce vrcholné gotiky. Ze života a díla Petra Parlěře* (Ostrava, Amosium 1992) a *Barokní umělci v Plzni a západních Čechách* (Plzeň, Západočeská univerzita 1994) či

⁷ KUMPERA, J.: *Nedopitý kalich touhy: ohlédnutí za docentem PhDr. Janou Janusovou*. In: Dějepis XVIII. Sborník katedry historie Plzeň 2000, s. 5 – 6.

skripta *Kapitoly z dějin západních Čech* (Plzeň, ZČU 1993) a *Kulturní památky západních Čech* (Plzeň, ZČU 1994). Z četných drobnějších vlastivědných pojednání připomeňme *Tymákov. Obec pod přemyslovským hradem* (Plzeň 1991).

Zdravá posedlost historií, spojená s velkou dávkou pracovitosti i touhou po naplnění života, ji přivedla k tvůrčímu psaní. Od 80. let se její zájem stále zřetelněji přesouval k literatuře faktu a k historické beletrii. Již její první dílo tohoto typu *Památná místa naší vlasti* (Praha, Albatros 1982, spoluautorství dvakrát v přepracované verzi pod názvem *Marie Terezie – legendy a skutečnost* (Ostrava, Amosium 1991 a Karviná, Amosium 1995 – zde již bez Káňova spoluautorství). Popularizační linii své tvorby pak docentka Janusová završila publikací *Ženy kolem českých knížat a králů* (Ostrava, Amosium, I. díl 1991 a II. díl 1993).

Největší ambice Jany Janusové však směřovaly k psaní historických, převážně biograficky laděných románů, kde se mohla nejlépe uplatnit její erudice s romanticky laděnou fabulací jejích příběhů. Jana Janusová dokázala svými romány oslovit široké čtenářské vrstvy, a tím popularizovat historii i mezi lidmi, kteří by si jinak nikdy žádná učená dějepisná pojednání nepřečetli. Její románová prvotina *Labuť a kalich* (Západočeské nakladatelství 1987), těžící z dramatických životních osudů někdejšího katolického Žižkova odpůrce, později však husitského hejtmana Bohuslava ze Švamberka, vyšla sice v Plzni, ale její další beletristická díla vycházela již v Praze, ale především v ostravském nakladatelství Amosium, kde vyšla v 90. letech v rychlém sledu řada jejích knížek, a to často v opakovaných vydáních. Tak tomu bylo v případě románů o Benediktu Rejtovi *Kameník krále Vladislava* (Praha, Albatros 1989 a 2. vydání Karviná, Amosium 1996) a Petru Parlěřovi *Ve službách císaře a krále* (Ostrava, Amosium 1992 a 2. vydání Karviná, Amosium 1995). Zde vyšla i štorchovsky laděná novela o životě pravěkých lovců *Masilú* (Ostrava, Amosium 1993) i další životopisný román *Osudy a lásky Matyáše Brauna* (Ostrava, Amosium 1994) a

znovu *Labuť a kalich* (Karviná, Amosium 1996, 2. vydání). Nedlouho před svou smrtí se docentka Janusová vrátila k plzeňským dějinám a vydala neffovsky pojatou románovou fresku o Emilu Škodovi a dalších plzeňských osobnostech vrcholícího národního obrození a průmyslové revoluce – *Vítězství a prohry* (Ostrava, Amosium 1997). Krátce před tím vyšla další její kniha, věnována jejímu rodišti – *Město Plzeň* (Plzeň, Dimenze 1995), výpravná publikace vydaná k 700. výročí založení Plzně.

I přísný kritik musí tak uznat neobyčejnou píli autorky a její touhu přiblížit dávné lidské osudy dnešnímu člověku. Život historičky a laskavé ženy Jany Janusové nebyl rozhodně marný, bohužel však skončil předčasně uprostřed rozdělané práce. Určitě však bude žít dál ve vědomí svých kolegů, bývalých i současných studentů a samozřejmě také svých čtenářů.